

## Čís. 6517.

**V řízení o žalobě pozůstalých po zaměstnanci proti zaměstnavateli o náhradu škody z opožděného přihlášení zaměstnance k pensijnímu pojištění, lze soudu řešiti předurčující otázky, zda byl zaměstnanec povinen pojištěním a zda jest po právu nárok na důchod (vychovávací příspěvky) a v jaké výši.**

**Úmluva ze dne 18. června 1924, čís. 60 sb. z. a n. na rok 1926 netýká se práv pojištěnců.**

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1926, R I 957/26.)

Rudolf B. byl od 1. ledna 1903 zaměstnancem žalovaného, jenž ho přihlásil dne 1. července 1920 k pensijnímu pojištění u zemské úřadovny I. všeobecného pensijního ústavu v Praze. Dne 19. prosince 1922 Rudolf B. zemřel. Žalobou, o níž tu jde, domáhala se vdova a dítka po Rudolfovi B-ovi na žalovaném placení vdovského důchodu a vychovávacích příspěvků, jichž by se bylo žalobcům dostalo, kdyby byl žalovaný býval včas přihlásil Rudolfa B-a k pensijnímu pojištění. **Procesní soud prvního stádu** žalobu pro tentokrát zamítl, **odvolací soud** zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. **Důvody:** Žalobci opírají žalobní nárok o to, že žalovaná, ač Rudolf B. podléhal dle § 1 čís. 3 a), e) cís. nař. čís. 138/1914 pensijnímu pojištění, ho nepřihlásila (§ 73), že tak učinila teprve 1. července 1920, takže nemají nároku na důchod (příspěvky) a že tudíž jim způsobila opomenutím přihlášky škodu, jejíž náhrady se domáhají na žalované ve formě opětuujících se platů. Předpokladem je, že žalovaná opomenula splnění zákonnou povinnost, zejména ohlásiti Rudolfa B-a k pensijnímu pojištění, předpokládajíc, že týž byl povinen pojištěním, že pro toto opomenutí žalobci nemají podle § 12 a 15 a § 5 nároku oproti Všeob. pens. ústavu na vdovský důchod (vychovávací příspěvky), ač mají snad nárok na odbytné a pohřebné (§ 18 a 19), jenž dosud není promlčen (§ 22). Je pravda, že o tom, zda je kdo povinen pojištěním podle § 1, rozhoduje sám ústav a v případě námitek politické úřady správní, a o tom, zda je po právu nárok na důchod (vychovávací příspěvky) a v jaké výši, ústav, po případě rozhodčí soud (§ 75). Leč proto, že dosud nebylo rozhodnuto o těchto otázkách, nelze zamítnouti žalobní žádost pro tentokrát. Soud musí si sám zodpověděti všechny otázky, od nichž závisí jeho rozhodnutí, musí zjistiti potřebné pro to skutkové okolnosti a nemůže odkazovati žalobce, by dali tyto tak zv. předurčující otázky rozhodnouti napřed správním úřadem (§ 190 c. ř. s. a contr. § 77 a) poj. zák., Hora, Čsl. civ. pr. proc. I, 46, 105), když nejedná se o nárok, jehož základem je výrok správního úřadu, takže bez něj nelze vůbec rozhodovati, na př. § 37 obec. řádu česk. jud. čís. 229, §§ 5, 10, 16, 18 zák. č. 329/1921 (Horten, Oest. Z. P. O. str. 1703). Pensijní pojištění soukromých zaměstnanců patří mezi záležitosti veřejné (Dominik, Základy správního práva str. 123), jichž správa je upravena zákony a nařízeními. Jde tu tedy o správu veřejnou, tvořící součást so-

ciální péče státní. I otázky, týkající se tohoto pojištění, pokud jsou předurčující pro spor civilní, má řešiti soud, aniž by byl nucen vyčkati rozhodnutí správní, jak vysvítá z ustanovení Šu 77 písm. a) pens. zák., že může býti povolena obnova řízení právoplatně skončeného, když nález soudu se zakládá na rozhodnutí otázky, o níž samostatně rozhodovati nebyl soud příslušný, tedy rozhodl o ní jako o otázce předurčující a když příslušný úřad správní rozhodl právoplatně jinak. To může se týkati jak otázky, zda je kdo povinným pojištěním, tak i otázky, jaký důchod (vychovávací příspěvek) by byl vyměřen, kdyby byl býval ten, kdo je povinen pojištěním, včas a řádně přihlášen k pojištění pokud se týče pojištěn (Hendrich, str. 122). Není tedy třeba vyčkati rozhodnutí o tom, zda byl Rudolf B. povinen pojištěním, neboť o této otázce byl by, ovšem s výhradou citov. Šu 77 a), oprávněn rozhodovati v poslední stolici i rozhodčí soud, ani rozhodnutí rozhodčího soudu o tom, zda a jaký důchod vdovský (příspěvky vychovávací) přísluší žalobcům. Ovšem usnadnilo by se řešení to částečně tím, že by žalobci vyvolali rozhodnutí o těchto otázkách. Neboť, kdyby byly jim přiznány jak důchod tak i příspěvky ve výši v žalobě uváděné, neměly by nároku oproti žalované firmě; pakli by však byly přiznány ve výši menší nebo vůbec nepřiznány, musil by soud rozhodovati o žalobním nároku, ač-li by nebylo rozhodnuto o pojištění povinnosti B-ové ve správním řízení v neprospěch žalobců, neboť dle odst. 1 cit. zák. jsou soudy vázány právoplatnými rozhodnutími, jež vydaly správní úřady v mezích své příslušnosti. Proto měl soud první stolice pustiti se do vyřešení těchto otázek, když žalovaná popřela, že byl Rudolf B. povinen pojištěním, a, bylo-li tomu tak, že vyhověla své povinnosti tím, že uzavřela s ním náhradní smlouvu pojišťovací podle Šu 66 zák. č. 1 z r. 1907 a čís. nař. č. 138/1914 a že nemohla dosud převéstí premiovou rezervu, poněvadž byla r. 1920 firmou cizozemskou, sídlící ve Vídni, a řešení převodů takových bylo vyhrazeno dle zák. čís. 220/1920 dohodě mezi zúčastněnými státy. Poněvadž žalobci popřeli tato tvrzení a soud, vycházeje z názoru, že o sporných těchto otázkách nesmí rozhodovati, neprováděl o nich důkazů, zůstalo řízení kusým. Soud první stolice nemohl ani z povinnosti úřední přerušiti řízení podle § 190 c. ř. s. když žádná ze stran netvrdila, že se koná u správních úřadů řízení o sporných otázkách, neboť z tvrzení žalobců, že min. soc. péče uložila zemské správě politické, by vyšetřila, po kterou dobu byl Rudolf B. zaměstnán v závodu žalované a jakým způsobem, to nevysvítá a nelze přerušovati řízení proto, by se otázky ty vyřešily správními úřady (slova Šu 190 »v zahájeném řízení správním«).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

#### D ů v o d y:

Pokud stěžovatelka znovu přichází s otázkou přípustnosti pořadu práva, jest podotknouti, že nejvyššímu soudu nelze se zabývati touto otázkou, jelikož byla již rozřešena formálně právoplatným a souhlasným usnesením nižších soudů (srov. plen. usn. ze dne 29. dubna 1924, čís. pres. 1582/23, čís. 3775 sb. n. s.). Zbývá proto otázka, zda bylo soudu

prvé stolice rozhodnouti o otázkách, jež pokládá a uvádí jako otázky předurčující pro rozhodnutí sporu a to, zda byl Rudolf B. povinen pojištěním a zda je po právu nárok na důchod (vychovávací příspěvky) a v jaké výši. Není překážky, by soud nerozhodl o právním poměru, o němž by rozhodnouti nesměl, kdyby se jeho určení bylo domáháno žalobou, přichází-li tento právní poměr v úvahu toliko jako otázka předurčující pro jeho rozhodnutí, aniž by o něm nejednal tak, jako o ostatních předpokladech rozsudku, a aby nerozhodl o tom, zda tu jest určitý právní poměr, či nikoli. K rozhodnutí takových otázek předurčujících pro rozsudek, kterýž se vydá o jiném nároku, jest soud povolán bez ohledu na vymezenou jeho příslušnost (srov. výklad min. sprav. vídeňsk. k §u 190 c. ř. s.). Nejsou tomu na závalu předpisy §§ 66 (1) čís. 3, 75, 76 zák. z 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., pokud se týče zák. ze 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z roku 1907 a čl. 15 nař. vlády z 30. prosince 1920, čís. 693 sb. z. a n. (prováděcí nařízení k zák. z 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n.), neboť ustanoveními, jimiž vysloveno, že musí býti vyhrazeno rozhodčímu soudu Všeobecného pensijního ústavu rozhodování sporů o nárocích plynoucích z povinného pojištění a o jejich výši a jimiž přikázány byly spory mezi Všeobecným pensijním ústavem a likvidujícím náhradním ústavem k rozhodnutí ministerstvu sociální péče (§ 77 odst. 2 cit. zák.), nebylo ničeho změněno na ustanoveních o řízení soudním. Nemůže se právem dovolávati stěžovatel ani mezistátní úmluvy z 18. června 1924, čís. 60 sb. z. a n. z roku 1926, poněvadž touto úmluvou (čl. 45) bylo toliko stanoveno, že zvláštní úmluvou budou upraveny v samostatném clearingu vzájemné pohledávky z vyúčtování nositelů pensijního pojištění, úmluva ta tedy práv pojištěnců vůbec se nedotýká. Nebylo důvodu, by první soud sám nerozhodl o uvedených předurčujících otázkách a nevešel v jednání o věci samé a v řešení námitek žalované strany.

### Čís. 6518.

#### Pozemková reforma.

**Patronátní břemena jsou břemeny věcnými. Břemena ta nepřecházejí na přídělce, nýbrž odkázána jsou jediné a výlučně na úhradu z přejímací ceny.**

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1926, R I 965/26.)

Soud první stolice v řízení o rozvrhu přejímací ceny za zabrané nemovitosti vydal usnesení, že bude zjištěna kapitalisovaná hodnota patronátních břemen podle průměrné hodnoty plnění břemen patronátních v letech 1913 až 1915. Rekursní soud k rekursu vlastníka napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.